

...Kovács István verseiben egy evangéliumi magyarságélmény Radnótira emlékeztető bensőséges szelídsége vonja be új fényvel a hagyományos élménykört. S nagyon szomorú, hogy miközben az elidegenedésről s annak körtüneteiről: a közönyről, az elmagányosodásról, az elvadulásról értekezések egész sora születik, a kritika nem vette észre, hogy ez a költészet jó ügyek hálózatrendszerébe köti az olvasót... S mindent szinte önkéntelenül, a szépség varázsával, a létezésélmény képpé alkotott tájainak igézetével éri el. (...)

Segíti őt ebben, hogy a magas igénnyel körülhatárolt személyiségnek önmagához is távlata van, világképeének erkölcsi-politikai sarkpontjai szilárdak, de talán épp ezért meri és tudja magát nemcsak a történelmi idő, de a mindenség idejének hullámverésében is látni. Aki az *Évszakváltásokat* elolvassa, meggyőződhet arról, hogy Kovács István képeinek kozmikus vonatkozásaiban az emberen inneni és az emberen túli idő: az időtlenség élménye is ott rejlik. Őt azonban nem dermeszti meg ez az élmény, hanem az ámulat filozofikus mámorát ébreszti fel benne, s ellátja őt a létezés titkára kérdező invenciókkal, az irdatlan térségek érverését kitapintó fogékonysággal.

KISS FERENC: *Kovács Istvánról*, Napjaink, 1974/1.

In: „*Fölrepülni rajban...*”, Szépirodalmi, Bp., 1984.

...megnyugodhatnak ellenkező hitükben azok az általa is emlegetett költők, akik őt nem költőnek, hanem tudós embernek, történésznek tartották, hiszen a mai negyvenévesek nemzedékének egyik legsúlyosabb költészetét teremtő ő. (...)

...Kovács István „teremtései”-ben kivételes fontossága van azoknak a kultúraspektrumoknak, melyekben él, melyekből szelleme táplálkozik. A történész kötelező fegyelme, tényismerete (és tényisztelete), a jelenségeket történetiségükben is látni tudó képessége megővta, megővja őt mindenféle kalandtól, szélsőségeségtől, ugyanakkor a történelem ismerete adja meg számára a biztonságot (a magabiztosságot) a költői műalkotás teremtéséhez. S ha mindehhez még hozzávesszük a kelet-európai (elsősorban lengyel) kultúrában való otthonosságát, föltáru előtünk Kovács István költészetének legfontosabb (és nem éppen szokványos) háttérét. Ő ugyanis nemcsak emlegeti, de tudatosan éli is a kelet-európaiságot, s ezzel a magyarság és európaiság nemegyszer kényes egyensúlyát is a saját mindennapjaiban érzékeli. (...)

Dús és sűrű szövéssé csaknem valamennyi Kovács István-vers, valami belső, belülről ható feszültség hevíti a sorokat, abszolút biztos nyelvi formáltsággal, pontossággal s gazdag gondolati tartalommal. Ezt a lírát már nem lehet egykönnyen megnevezni, valahová besorolni: az élmény, a gondolat, a nyelv, a vallomás és az érzelm kibogozhatatlanul fonódik itt össze, hogy a változatos terjedelmű és szerkesztett verstestekben költészetté válják.”

MONOSTORI IMRE: *Kovács István: Véset*, Tiszatáj, 1986/1.

Igen sajátos, csak a gyermek szemével meglátható, elégikus hangoltságú, vérbeli prózát írt a jeles költő, műfordító, történész–polonista Kovács István (...), aki fölényes biztossággal, ha tetszik, korszerű prózapoétikai fortélyokkal is él, amikor korai életrajzot ír. Nem ír, hanem mesél, szinte pikareszkbe illő elemekkel dúsítva föl a valós történések hátterét. Ebbe a zárt szanatóriumi világba belesuhognak az álmok félelmes zöld vadonjai, majd az izgalmas olvasmányok hősei, akik aztán a gyermek képzeletében tovább élnek. Így teremődik meg az a szuverén, különösen megérzékített világ és a jól megválasztott narráció többfénytörésű találkozási pontja, amely a titkokat a nyelv nagyon átgondolt, szűkszavú és mégis költőien is látható ösvényein futtatja.

NAGY GÁSPÁR: *A gyermekkor tündöklete* című regényről, Hitel, 1998/9.

Kovácsnak e sajátos vállalása, mely egyszerre örzi meg a maga számára a személyes hitel és elkötelezettség méltóságát, s biztosítja az olvasó számára az elfogulatlan (hisz közvetlenül nem személy- vagy szerepfüggő) érdekelt-ség és érdeklődés rokonszenvét, az elbeszélés számára rendkívül gyümölcsöző: a saját történet igazi regénnyé alakul át, mely egy különös és egyedi, mégis általánosításokra is alkalmas gyermeki fejlődés- és szenvedéstörténetnek adja meg külső paramétereit és belső mozgatóit.

MARGÓCSY ISTVÁN: *Regényes önéletrajz*, Holmi 1999/4.

Az idő torkában ma különösen fontossá vált – a visszatekintgetések helyett a szembenézés, nem köldöknézésbe süppedve, hanem a továbblépés viszonylatában. Ez a válogatás, összegzéseként is olvasható Kovács István eddigi költői pályájának, de olvasóként nem tudtam (persze nem is akartam) kitérni szembesítő ereje, jellege elől sem. A versek ilyen olvasata ma más múltbéli időszakokhoz hasonlóan talán nagyobb hangsúlyt kaphat. Ugyanakkor úgy vélem, az aktualizálás sosem válik egy alkotás javára. Monostori Imre jegyezte meg Németh László írásai kapcsán, hogy azok nem aktuálisak, hanem korszerűek. Kovács István költészete is korszerű. A recepciót olvasva úgy tűnik, az egykori olvasókat éppúgy megszólította, mint a mostaniakat. Történelemfelfogása, egyáltalán a történetiség kérdése, az időről, létről való gondolkodása költészetét megnyitja a befogadó olvasás, értelmezés felé. Egy válogatáskötet mindig merész vállalkozás, leleplező vagy inkább felfedő ereje van. Kovács István válogatott verseinek gyűjteményét azért is tartom rendkívül fontosnak, mert lehetőséget teremt arra, hogy olvasóként felfedezzük, milyen sokféleképpen nyílhat meg költészete.

EKLER ANDREA: „*Új ábrákkal*” azok a régi könyvek. Utószó helyett – gondolatok Kovács István: *Az idő torkában* című kötetének válogatása közben, Bárka, 2008/2.